

וְתוֹלָה וּמִפְשִׁיט, אבל להפשיט את העור על גבי המקלות אסור לרבי אלעזר, אפילו שהמקלות הם כלים שמלאכתם להיתר [שהרי מותר להפשיט את העור של קרבן פסח בשבת], כיון שיכול להפשיט את העור גם ללא המקלות (שע"צ ז' שח, יג). ■ ולהלכה יש ללמוד מזה, שכל שכן בכלי שמלאכתו לאיסור, אין היתר לטלטלו לצורך גופו אלא כשאין לו כלי אחר שמלאכתו להיתר (משנ"ב שם, יב ושע"צ ז' שם, והגהות רא"מ הרוויץ, וראה משנ"ב מהד' דרשו שם).

נֶגֶד שֵׁשׁ בְּרֵאשׁוֹ גְלוֹסְטְרָא, דהיינו שראשו עבה וראוי על ידי זה לדרך בו שום. והנגר מצד עצמו גם ללא הגלוסטרא נחשב שמלאכתו להיתר, כיון שעומד הוא לנעילת הדלת (רש"י), ומכל מקום כשאין לו גלוסטרא ואינו ראוי לדיכת שום אסור לטלטלו, לפי שאין עליו תורת כלי, ודבר שאין עליו תורת כלי אסור לטלטלו אף שמלאכתו להיתר (מהרש"א, ח"י הב"ח, אולם ראה בריטב"א). ויש שפירש, שכשאין בראשו גלוסטרא, כיון שאינו נחשב כלי, טפל הוא לבית ואסור לנעול בו משום בונה (יד דוד ע"פ רש"י עירובין קב, א ד"ה נועלין, וראה שם שתמה על דברי מהרש"א).

שׁוֹמְטָה מִן פֶּתַח זֶה על ידי גרירה שהיא טלטול מן הצד ולא על ידי טלטול גמור (רש"י כאן ובד"ה וקא מטלטל, מאירי). ואף שלהלכה גרירת מוקצה נחשבת כטלטול גמור ולא כטלטול מן הצד, מכל מקום משנה זו כיון שנשנתה קודם שהתירו חז"ל גזירת כלים כמבואר בגמ' לעיל, לפיכך הקילו בה שגרירה אינה נחשבת כטלטול (חזו"א כלים יד, ט, וראה בגמ' ביצה כח, ב).

בְּהַאי פּוֹרְתָא לֹא מֵיעַפֵּשׂ, ואין לטלטל הקנים לצורך שימוש קלוש זה נחשב כטלטול לצורך גופו. ורבה אמר כן לשיטתו בסמוך שאסור לטלטל כלים שמלאכתן להיתר מחמה לצל, אבל רבא שסובר לעיל (קכג, ב) שמוותר לטלטל כלים שמלאכתן להיתר מחמה לצל, הוא הדין שמוותר לטלטל את הקנים לצורך שימוש קלוש זה (רשב"א, ריטב"א). ויש גורסים בגמ' 'אמר רבא', ולשיטתם צורך קלוש זה אינו נחשב כצורך כלל, וגם לרבא שסובר שמוותר לטלטל כלים שמלאכתן להיתר מחמה לצל, קנים אלו אסורים בטלטול (ה' הרי"ן לעיל קכג, ב ד"ה וחזור, חתם סופר שם ד"ה אמר ר"א, בדעת הרמב"ם).

הוֹף הַפְתָּח כְּלִפְנֵימֵי דְמֵי וְקַמְטְלֵט מְנָא דְתַתִּים בְּחֻצְרָא, אך על ידי גרירה מותר, כי אף שמהבית עצמו אסור להוציא את הנגר לחצר בדרך גרירה, הפתח אינו כבית ממש, אלא שאסרו חז"ל לטלטל ממנו לחצר משום שנדמה לאנשים כבית, ולא אסרו כן אלא כשמטלטל טלטול גמור ולא כשגוררו (ריטב"א, וכע"ז בחזו"א כלים יד, ט).

מְשֻׁנָּה. כָּל הַפְּלִים נִיטְלִין וְכוּ' - כלים שמלאכתן להיתר, אך כלים שמלאכתן לאיסור לא התפרש דינם במשנה זו (תוס' לעיל לו, א ד"ה הא, ריטב"א ד"ה תנן. אולם ראה להלן בסמוך דעת הרש"ש ולשון הזהב).

גְּמָא. וְדָבָר שְׁמַלְאֲכְתוּ לְאִסוּר לְצוּרְךָ גּוּפוֹ אֵין לְצוּרְךָ מְקוּמוֹ לֹא, ואף שהמשנה לא דיברה על כלים שמלאכתן לאיסור, מכל מקום רבה ביאר את כל דיני הכלים בשבת, וכלל בזה גם את דיני כלים שמלאכתן לאיסור (ריטב"א, וראה בתוס' לעיל לו, א ד"ה הא שביאר באופן אחר). ויש מפרשים, שהמשנה מדברת גם על כלים שמלאכתן לאיסור, ופירוש המשנה כך הוא, 'כל הכלים ניטלין', בין כלים שמלאכתן לאיסור ובין כלים שמלאכתן להיתר, ויש מהם שניטלין רק לצורך, דהיינו לצורך גופן, ואלו הם כלים שמלאכתן לאיסור, ויש מהם שניטלין גם שלא לצורך, דהיינו גם לצורך מקומן, ואלו הם כלים שמלאכתן להיתר (רש"ש, לשון הזהב).

לְרַבָּה אֵלִיבָא דְרַבִּי נַחֲמִיָּה הֵנִי קַעְרוֹת הֵיכִי מְסַלְטִינָן לאחר האכילה (רש"י), הרי לרבה גם כלי שמלאכתו להיתר אסור לטלטלו לצורך מקומו. אבל לרבה לא קשה כלל, משום שלדעתו מותר לטלטל את הקערות לצורך מקומן. וממה שהגמ' לא שאלה מדוע גם לרבה לאחר שסילק את הקערות מהמקום שהיה צריך לו, יכול להמשיך לטלטל ולהצניען במקומן, ואינו צריך לשומטן מיד מידי ו להניחן, מוכח שהנוטל כלי שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו, אינו צריך לשומטו מיד מידי, אלא יכול להמשיך ולטלטלו להיכן שירצה (רשב"א, ריטב"א), כיון שאיסור טלטול מוקצה הוא בתחילת הנטייה בידו, אך לאחר שנטלו יכול להמשיך ולטלטלו למקומו (צל"ח ביצה ג, ב ד"ה תוי" ד"ה אלא, ערוך השלחן או"ח שח, יח, וראה במשנ"ב שם, יג האם מותר להמשיך לטלטל גם כלי שנטל בידיו באיסור). ■ להלכה, כלי שמלאכתו לאיסור שנטלו לצורך מקומו, יכול להניחו היכן שירצה ואינו צריך לשומטו מיד מידי (ש"ע שם, ג). ודוקא בכלי שמלאכתו לאיסור, אבל במוקצה מחמת גופו צריך לשומטו מיד מידי (משנ"ב שם, וראה עוד במשנ"ב שלט, יט).

הֵיכָא דְלִיבָא תוֹרַת כְּלֵי עֵלְיוֹ לֹא, ומכל מקום לולי שגזרו יום טוב אטו שבת, היה מותר לטלטל את הבקעת ביום טוב אף שאין עליה תורת כלי, כיון שביום טוב הבקעת מלאכה להיתר היא, שהרי מותר להסיקה בתנור, ודבר שמלאכתו להיתר מותר בטלטול אפילו שאין עליו תורת כלי (שפת אמת, וראה ביד דוד שתמה מכאן על המהרש"א המובא בד"ה נגר).

הָא רַבִּי אֶלְיעֶזֶר הָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּתַנְיָא וְכוּ' - ומחלוקתם היא רק האם טירחה מותרת ביום טוב במקום שיש הפסד ממון, אך במקום שאין הפסד ממון גם לרבי יהושע אין הבדל בין יום טוב לישבת, ולכן המשנה שאוסרת לסמוך את הקדרה בבקעת ביום טוב גזירה אטו שבת, שנשנית גם לדעת רבי יהושע (בן אורי, וכע"ז ברש"י). ויש שפירש, שאף משנה זו נשנית רק כרבי אליעזר שאוסר להערים ולטרוח ביום טוב, אך לרבי יהושע מותר לסמוך את הקדרה ביום טוב (ריטב"א המיוחס לר"ן).

אֲבָל הֵיכָא דְלֹא אֶפְשָׁר בְּהַעֲרָמָה לֹא, שבמקרה זה ניכר לכל שהוא עושה כן כדי להציל ממונו, ויבואו לזלזל באיסורי יום טוב (רש"י ביצה לו, א ד"ה אבל הכא).